

S7E4. Nina Rasmussen: Alene i præstestyrets Iran og på knallert gennem Albanien

Nina: Det er aften i Mahabad. Sammen med Shahin er jeg på besøg hos en familie, hun kender, og jeg bliver modtaget af kvinderne, og jeg beundrer jo deres kjoler. De er kurdere, og de har lange kjoler på, også derhjemme. Og så trækker de mig med ind i sideværelset, og der giver de mig en kjole. De synes, at jeg skal også have sådan en kjole på. Og så kommer de med en meget smuk rød kjole. Og så får jeg også sådan et langt skærf om livet, et fire meter langt blomstret uldstof, og et tyndt tørklæde om skuldrene og en lille pilleæskehat på hovedet. Og de har også selv deres fineste kurdiske kjoler på. Og vi sminker os, og vi reder håret, og vi har det rigtig morsomt, lige indtil mændene banker på døren og spørger, "Hvad laver I dog?" Og så kommer vi ud, og så sætter de kurdisk musik på. Det vil sige, først trækker de nogle meget tunge gardiner for vinduerne, så sætter de musik på, og så danser vi. Så danser vi gennem hele huset og har det vanvittigt morsomt.

Bjørn: Du lytter til Den Yderste Grænse, der i denne syvende sæson dykker ned i de vildeste danske ekspeditioner og store rejser siden 1945. Vi skal ud på nogle af de eventyr, som jeg har været mest inspireret af. Ja, nogle af de rejser, som jeg synes har været mest tankevækkende, og som har formået at blive et eventyr for mig, der lyttede og læste med. Nina Rasmussen er uden sammenligning den kvindelige eventyrer, som jeg har læst mest, og som jeg også har set mest op til. Som dreng læste jeg om hendes fantastiske rejser på motorcykler gennem Sydamerika og Sovjet med hendes mand og børn. Senere læste jeg om hendes oplevelse i Albanien. Som første udenlandske kvinde rejste Nina alene gennem det smukke land - og så på en knallert. Et par år senere tog hun gennem Iran i bus, bil og fly - igen alene. Kunne man virkelig det som kvinde i de lande? Var det ikke for farligt? Nina Rasmussen har som ingen anden dansk kvinde tjent som forbillede og inspiration for os alle. Og hold op, hvor har jeg glædet mig til i dag! Velkommen, Nina.

Nina: Tusind tak!

Bjørn: Du er forfatter til en lang række rejsebøger, og så er du medlem af De Kvindelige Eventyreres Klub eller De Kvindelige Eventyrere. Nina, fortæl, hvorfor Albanien 1994? Hvorfor skulle rejsen gå netop til Albanien?

Nina: Jamen, jeg skulle jo finde på noget nyt. Og det, der lokkede mig lidt, det var, at det havde jo været et kommunistisk diktatur i så mange år, at der var faktisk ikke rigtig nogen, der vidste, hvordan der var. Der havde for nogle år siden været nogle sådan nogle marxist-leninister dernede, sådan en halv snes unge mennesker iført blå arbejdstøj. Og de var jo så blevet belært om, at det var verdens bedste land, fordi der var brød nok og vand nok til alle. Og ja, senere har jeg spurgt dem om, om de virkelig troede på det. Nej, de kunne jo godt se, at alting ikke var helt ideelt, men de ville jo heller ikke sådan...

Bjørn: Var det de historier, du havde hørt?

Nina: Det var det eneste, jeg havde hørt. Så var der en meget gammel eventyrer, der hed Edith Durham, der havde rejst der for hundrede år siden og oppe i bjergene. Og det var inspirerende, men det var mest nysgerrigheden: Nu må jeg op og se, hvordan der ser ud.

Bjørn: Var det nysgerrigheden på, at du ikke vidste det?

Nina: Ja, det var jo det. Det er jo det, jeg synes så godt om: At komme ind et sted, hvor alt er nyt, hvor man ikke ved noget i forvejen, ikke har nogen fordomme. Altså, man kan have læst lidt, men det er ikke det samme. Jeg havde stort set kun et guidebog, som heller ikke var helt up to date.

Bjørn: Hvorfor alene, Nina?

Nina: Ja, der kommer omstændighederne. Jeg tror, Hjalte var i gang med noget andet. Han havde vist lavet et lille rejsebureau for motorcykelrejser sammen med vores datter, og så syntes jeg, at der skulle ske noget nyt. Jeg gad ikke bare sidde derhjemme.

Bjørn: Og hvordan var det så?

Nina: Det var da fuldstændig fantastisk. Men noget af det første, jeg opdagede - og det var allerede på det allerførste hotelværelse i Italien på vej derved. Der opdagede jeg... Jeg var nærmest helt rundt på gulvet, fordi jeg var vant til at rejse med mine to børn og Hjalte. Der var ingen, der kritiserede mig, ingen, der skubbede på mig, og ingen, der syntes, jeg skulle skynde mig. Jeg skulle selv tage stilling til det hele. Det var sørme nyt, fordi når man har to børn og en mand, så plejer man at være den, der er tungen på vægtskålen, når de skændes og skriger og skaber sig. Så skulle jeg ligesom tage parti, så der kom et flertal. Men det behøvede jeg ikke. Jeg skulle sørme selv bestemme det hele.

Bjørn: Det var du var fri med andre ord.

Nina: Fuldstændig fri. Det var helt ny følelse, og først var det ret forvirrende, men efterhånden så blev det jo rigtigt godt.

Bjørn: Kan du huske, da du går i havn i Durrës? Jeg husker, du sejler til Durrës, havnebyen.

Nina: Ja. Jo, og så kommer jeg jo så i land med min lille knallert.

Bjørn: Ja, den skal vi også have introduceret.

Nina: Ja, ser du, det sådan en lille Honda 50 kubik. Den ligner en motorcykel, men det er en knallert. Men i Danmark fik man dengang ikke nummerplade til knallerter, og det skulle jeg have i Albanien. Og registreringsattest kunne jeg jo heller ikke få på en knallert. Så det fik jeg en ven til at fabrikere til mig: En nydelig nummerplade, nummer 4711. Og dem, der ikke ved det, så er det en gammeldags eau de cologne. 4711. Men der kom jeg så i land med min knallert. Jeg havde styrthjelm på også. Og så så jeg bare rustende jernbaneskiner og skrot, og vejen var brudt op, og der lå sådan nogle små bunkers. Og så kom der en dreng humpende på ét ben. Og jeg tænkte, "Ej, nej, nej, nej. Hvis der ikke er andet, så tager jeg hjem igen." Men nu måtte jeg jo så lige først se efter, og så opdagede jeg jo, at der var rigtig meget andet.

Bjørn: Hvad sagde folk? Hvad sagde albanerne til, at du kom dér, alene kvinde?

Nina: De sagde, "Er du alene?" Men de sagde det selvfølgelig på albansk. Det var det første ord, jeg lærte. Det var "vetëm". Grimt ord. Det betyder alene. Vetëm. Og efterhånden som jeg lærte at snakke mere albansk, så sagde jeg, "Nej, jeg er ikke alene. Jeg har mand og tre børn." Ha ha!

Bjørn: Hvad tror du, albanerne tænkte om dig?

Nina: De tænkte, jeg var rablende sindssyg. De havde aldrig set noget så skørt som en kvinde, der rejste alene, og det var da alt for farligt, og de skulle nok hjælpe mig, og de skulle nok få knallerten låst inde et sted, og de skulle nok alt mulig for at standse mig i at rejse alene - mændene. Kvinderne var sådan lidt mere interesserede, og efterhånden viste det sig jo, at der var mange kvinder, der gerne ville have rejst videre sammen med mig, hvis der havde været plads på bagsædet.

Bjørn: Nina, hvad har du med ombord på knallerten?

Nina: Ja, der havde jeg jo en ganske lille taske med mit tøj. Den havde jeg anbragt foran mellem mine ben. Og så havde jeg to sidetasker bagpå. Og jeg havde sovepose med. Jeg havde ekstra vanddunk og benzindunk. Og med en ekstra benzindunk og den benzin, der var i tanken, der kunne jeg køre 300 kilometer, for den brugte jo ikke ret meget benzin. Og det er langt på en knallert. Jeg kan godt sige dig, at jeg var mør den første dag, hvor jeg kørte 300 kilometer, for den er jo ikke så godt affjedret, som en motorcykel. Man får nogle slag bag i vejene.

Bjørn: Og vejene formentlig heller ikke er...

Nina: Fuldstændigt dårlige og stenede og knoldede.

Bjørn: Hvor havde du planlagt, du skulle sove, de første dage?

Nina: Jeg var så heldig, at jeg havde en adresse med fra Anders Laugesen på en familie, der var engageret i noget religiøst arbejde med børn og sådan noget. Men de havde en gammel tante, og hun var så fattig - hun var tidligere journalist, nu pensionist - at hun havde simpelthen ikke råd til at købe mad, så hun spiste ved dem to dage om ugen. Så sendte de mig hen til hende, og så sagde jeg, "Okay, jeg betaler 10 dollar per nat, jeg er

her." Men der gad jeg jo ikke være ret længe, vel? Så allerede den første dag, jeg var der, så sagde jeg, "Jeg kører lige ud i bjergene." Og på en måde var det rigtig godt, fordi så kørte jeg rundt i Albanien i sløjfer og så en gang imellem, når jeg trængte til et bad eller sådan, så tog jeg ind til tante Rosa. Og så var det heller ikke alt for anstrengende for hende, at jeg var der hele dagen, for hun var en gammel dame på næsten 70 år.

Bjørn: Uha uha, det lyder gammelt.

Nina: Ja, nu er jeg selv næsten 80, men i Albanien blev man gammel lidt tidligere, og især kvinder blev ikke så gamle.

Bjørn: Nina, jeg havde givet dig en lille opgave, inden du kom i studiet i dag. Det var ligesom at sige nogle nedslag på din Albanientur. Og jeg ved, at du havde sagt, at du godt ville tale om en ret komisk misforståelse i Kukës, hvor du kom op.

Nina: Ja, og det er jo oppe i nogle af de høje bjerge i Albanien, og der var jeg så kommet op. Der var en lang, lang, slynget vej derop. Og først kørte jeg gennem byen, og der skete jo ingenting. Der var nogle mænd, der råbte efter mig fra en café. Og jeg tænkte, "Hmmm," men så skete der ikke mere. Så måtte jeg vende om. Så tænkte jeg, "Bare de mænd er der endnu, for jeg er nødt til at blive inviteret ind." Sådan var det. Hver nat skulle jeg finde et nyt sted at sove, og jeg havde jo ikke noget sprog. Så jeg standsede ved cafeen, og der var så en - Rachid, hed han. Sådan en flot mand og med mange venner - og han sagde, "Kom med mig." Og det skulle man altid sige ja til. Altså, det var jeg jo nødt til. Men en mand boede aldrig alene, fordi det kunne han jo ikke. Hvem skulle så lave mad til ham og vaske hans tøj og stoppe hans strømper? Nej. Jeg tog med Rachid hjem, og ganske rigtigt: Der var en kone og nogle børn. Og vi sad der om aftenen. Og han var en meget dominerende mand. Han sagde, "Hent et glas mælk til Nina." De havde en ko. Jeg fik et glas mælk fra koen. Så drak jeg det. "Hent et glas mælk mere til Nina." Okay, jeg drak et glas mere. "Nina skal have et glas mælk til." Så efterhånden havde jeg drukket fire glas mælk, inden jeg gik i seng. Og i Albanien er det sådan, så mænd og kvinder sover ikke sammen. Mændene sover i stuen og passer på røvere, og kvinderne sover på første sal. Så jeg sov på første sal sammen med kvinderne.

Og der gik jo ikke ret lang tid eller sådan... Midt på natten skulle jeg altså ned og tisse. Jeg prøvede at holde mig, med det gik ikke. Det gik ikke. Jeg måtte ned. Og der var

fuldstændig bælgmørkt, intet elektrisk lys nogen steder. Så jeg fumlede mig hen mod trappen med hænderne ud til siden ned af trappen, og så kom jeg til at røre ved et eller, og så faldt der en lem i over mit hoved, og den ramte mig heldigvis ikke. Den kunne have slået mig ihjel. Virkelig en stor, tung lem. Den gik i med et brag, og hele familien var jo på benene med det brag. Mændene nede i stuen og kvinderne ovenpå. Og jeg listede ind på toilettet, og så lod jeg døren give sådan et lille smæk, så de kunne høre, hvor jeg var. Men det hørte de overhovedet ikke, for der var så stor opstandelse i huset. Og så blev lyset tændt, og jeg kom op ovenpå, og konen kom og skældte mig ud på albansk, da jeg lå i med seng. Og jeg sagde bare, "Mm mm mm." Hvad skulle jeg sige? Og så til sidst - hun var jo sød - så puttede hun lagenet ned omkring mig, ligesom man gør sådan på et uartig barn, "Så! Nu bliver du puttet! Godnat."

Bjørn: Hvad troede hun, du skulle op og lave der midt om natten?

Nina: Ja, det viste sig jo næste morgen. Hun troede, jeg havde været nede efter hendes mad. Ha ha ha! Hun troede, jeg havde været nede til mændene.

Bjørn: Hvordan fik du forklaret dig ud af den historie?

Nina: Så blev jeg selvfølgelig inviteret til morgenmad. De er meget, meget høflige, ikke? Og så sad vi dér omkring det lille sofran, hedder det. Sådan et lille, lavt, rundt bord, man sidder på gulvet rundt om. Og så måtte jeg jo forklare mig. Jeg havde ikke noget sprog med dem, så jeg måtte jo opføre en mime, der viste, at først drak jeg vand, og så gik jeg op og lagde mig til at sove, og så skulle jeg altså tisse. Så jeg måtte jo slå benene sammen, og de grinede, og de grinede. Og så gik jeg ned ad trappen og bang! Klappen. Så vågnede de og stort halløjsa. Men de forstod jo, at jeg havde bare været nede for at gå på toilettet.

Bjørn: Men hvor er det også fint! Du har den der erfaring fra så mange rejser, Nina, at du ved, at nu skal du i mimesprog.

Nina: Ja, det gik fint. Og de grinede, og de grinede. Vi grinede simpelthen alle sammen så meget, så jeg kom ud af det hus med et stort smil på læben.

Bjørn: Og så er det den følgende dag, du møder en revolvermand, så vidt jeg husker?

Nina: Jeg skal lige fortælle dig, at 25 år efter tog jeg tilbage og besøgte dem. Og de sagde, "Nina!" og de huskede mig og viste mig et billede, de havde taget. Ork, mig glemmer de aldrig deroppe.

Næste dag skulle jeg jo ned igennem alle de her bjergslyngninger, og det var sådan, så datteren havde vist mig et meget smukt tæppe, hun havde vævet. Og da jeg var kommet et stykke ned, så tænkte jeg, "Skulle jeg have købt det tæppe? Kunne jeg have haft det på knallerten? Kunne det have ladet sig gøre?" Og så standsede jeg i vejsiden og tog stropperne af min bagage for at se, hvad jeg kunne gøre. Og det skulle jeg nok ikke have gjort, for det var alligevel ikke helt ufarligt at være alene deroppe i bjergene. For så standsede der en stor tankvogn, og det er sådan en meget kostbar lastvogn. Og i lastbilerne havde chaufføren altid revolver med. De var selvfølgelig bange for røvere, fordi sådan en bil er mange millioner værd. Og så kom han ud med en revolver i hånden. Nå! Jeg skyndte mig og prøvede at komme på knallerten. Men jeg var for langsom. Han gik hen til mig, og så greb han fat i bremsehåndtaget på styret med den ene hånd og i min arm med den anden hånd. Men der havde han også revolveren, så det var på en måde en god ting, for så kunne han i hvert fald ikke skyde mig, mens han holdt fast i min arm. Og han bremsede knallerten.

Bjørn: Hvordan fanden kom du ud af den?

Nina: Ja, hvordan kom jeg ud af den? Altså, nu havde jeg lige læst det dér Smilla, så jeg følte mig lidt som sådan en mandekvinde. Så jeg vristede mig simpelthen løs, og jeg var klar til at stikke ham i øjnene med fingrene, hvis det havde været nødvendigt. Altså, jeg ville ikke skade ham unødvendigt, vel? Men på den anden side... Altså, det er selvfølgelig dumt, ikke? Var det mig, han ville have, eller knallerten. Altså, hvor meget skal man kæmpe for sin knallert eller for ikke at blive voldtaget - det ved jeg ikke rigtig. Men det faldt mig ikke ind, for jeg blev så rasende. Så jeg fik mig vristet løs, og så kørte jeg. Men så var der det uheldige, at bagagestropperne havde viklet sig ind i baghjulet. De der elastikstropper. Så den kom meget langsomt afsted. Og jeg sad op. Jeg tænkte, "Hvis jeg bukker mig, så skyder han." Og så pludselig knækkede stroppen, og så kunne jeg køre lidt hurtigere, og så kom jeg rundt om det første hjørne, og så var jeg i sikkerhed, fordi jeg vidste, at han kunne ikke vende den bil om, før han var helt oppe i Kukës. Men altså, det var med noget hjertebanken, jeg kom ned.

Bjørn: Hold nu kæft, Nina. Og så tænker jeg, Nina, er det sådan nogle historier, du også havde hørt om, inden du skulle afsted? Altså, Albanien er på det tidspunkt Europas mest lukkede land, og ingen får lov til at rejse ind, og meget få historier kommer ud.

Nina: Nej, der havde ikke rigtig været nogen historier. Men folk i Albanien syntes jo slet ikke, jeg kunne rejse alene og slet ikke køre på knallert og slet ikke noget som helst og heller ikke bo alene. Men altså, det var den eneste rigtigt dårlige oplevelse, jeg havde i Albanien. Jeg tager mig ikke af det.

Bjørn: Den næste historie, vi skal ud på, det er den her historie endnu højere oppe i bjergene til Theth, hvor folk heller ikke rigtig vil lade dig køre alene.

Nina: Nej, fordi der var problemet allerede helt nedefra, at der skulle starte en lastvogn med passagerer på ladet, der skulle køre op til Theth. Og jeg måtte ligesom spørge om vej: "Er det her, det starter?" Fordi det var svært at se den vej. Det var sådan en gammel romersk landevej af nogle sten, der lå helt skævt og ikke var blevet vedligeholdt i 1000 år eller 2000. Så jeg måtte spørge, "Er der her?" Og den der lastvognschauffør sagde, "Ja, du kan parkere din motorcykel her, og så kan du køre med på ladet af lastvognen." Så sagde jeg, "Nej, det ville jeg ikke." Så blev han noget knotten. Så kunne jeg i hvert fald få min moto med op på ladet sammen med mig selv og passagererne. Det ville jeg heller ikke. Så blev han rigtig sur, fordi en kvinde skal lystre, når en mand giver hende ordrer.

Bjørn: Hvad er det for en stædig en, hende her?

Nina: Ja. En kvinde skal bare gøre, som manden siger, også selvom det ikke er min mand. Men så sagde jeg, "Jeg vil selv køre." Så sagde han, "Ja, så kan du i hvert fald køre foran lastvognen her, så jeg kan samle dig op, når du vælter eller falder ud over kanten." Jeg ville også blive overfaldet af røvere og alt muligt frygteligt. Og så måtte jeg jo køre foran.

Bjørn: Og Nina, jeg har selv rejst denne her magisk smukke vej op til Theth. Det er jo så mange år efter, du har gjort det. Fortæl lige, hvordan der ser ud i de bjerge og den vej.

Nina: Jamen, vejen ligger i hårnålesving, de allermindste. Og den er dårlig. Den er ikke vedligeholdet, som sagt, i et par tusind år, så stenene har flyttet sig og er skredet. Det er lidt forskelligt, hvor der er. Men på et tidspunkt kommer der nogle temmelig store sten, man skal op over eller udenom, og så er der nogle steder udsigt ned over nogle dale igennem bøgetræer. Vanvittigt smukt! Kæmpe blå himmel!

Bjørn: Og der er så dybt, så du ikke kan se bunden på de slugter.

Nina: Ja. Og måske højt op til den anden side. Der er virkelig, virkelig flot. Noget af det smukkeste, jeg nogensinde har set. Og nogle steder plasker der vand ud over vejen. Og der var jo meget øde også. Der var ikke nogen huse på vej op eller landsbyer eller noget.

Bjørn: Du zigzagger op ad bjerget, og lastbilen kører foran dig.

Nina: Nu skal du høre, Bjørn. Den kører bag ved mig, og jeg er nødt til at køre temmelig hurtigt, fordi jeg har desværre diarré den dag. Så jeg er nødt til at komme så langt foran, så de ikke kan se mig. Og jeg har ikke tid til at gå om bag en busk. Jeg må bare ned med bukserne og så hurtigt op med dem igen og så køre videre, inden lastvognen indhenter mig. Og det klarede jeg en otte-ti gange på vejen op. I begyndelsen var det sværest, for der var en nogenlunde ordentlig vej. Men når vejen blev rigtig dårlig, så havde jeg den fordel, at den lille knallert sprang som en gemse, mens lastvognen vred sig og knagede med de der store hjul op over de dér kæmpestore stenblokke. Men til sidst... Og nu må jeg også sige, at jeg vidste i begyndelsen, hvor jeg skulle af, for allerede nede ved cafeen, hvor jeg startede, var der en ung mand, der spurgte, om jeg ville et eller andet. Og han talte fransk, men han så meget pålidelig ud, så jeg sagde, "Oui, oui!" Og så tænkte jeg, "Bare han nu ikke skal af for hurtigt." Men så stod han først af på det allerhøjeste sted i Theth, så der skiltes vi med lastvognen dér. Og det var ret utroligt, fordi da de så, at jeg ikke skulle videre mere, så stillede de sig op på ladet og råbte bravo tre gange for mig med armene i vejret.

Bjørn: De havde ikke regnet med, at du skulle klare den hele vejen?

Nina: Nej, det havde de ikke. Og lidt snyd var det også. De kunne jo ikke vide, jeg var ret rutineret motorcykelkører. Det anede de ikke noget om.

Bjørn: De anede ikke, du havde kørt igennem Sydamerika og Sovjet og alt muligt andet mærkeligt.

Nina: Nej, nej, det vidste de ikke, så de blev ret imponerede.

Bjørn: Nina, hvor bor du i et Theth?

Nina: Der bor jeg hos den dér unge mands familie. Og jeg måtte jo lige over en bro lavet af træstammer. Det var lidt vanskeligt, men jeg satte fart på, og vups så kom jeg over. Og det var jo det smukkeste hus på det smukkeste sted i Theth. Simpelthen. Der var en rislende kilde, og så var der udsigt ud over bjergene og op til bjerge med sne på. Fuldstændig vidunderligt. Men de var meget fattige. Der var syv børn, og de sad jo i en gammel, gennemtisset sofa, som jeg også fik lov at sove på om natten. De var så søde. Så det var en rigtig god oplevelse. Og der har jeg også været tilbage. Jeg tog jo sådan en memory tour nogle år efter. Og der sad konen jo og var blevet 25 år ældre, men hun havde det meget bedre, og hun havde lavet et lille sted for turister og bygget et lille udhus. Og ja, alting var godt.

Bjørn: Der havde været fremskridt i Albanien.

Nina: Det havde der været i hele Albanien for godt og skidt, fordi nu lignede det en lidt billig udgave af Italien. Bortset fra naturen.

Bjørn: Ja, jeg tænkte også hele den kyst... Jeg har lige været tilbage i Albanien, og den er fuldstændig bebygget til.

Nina: Fuldstændig ødelagt! Den er bygget til med hoteller, så man slet ikke kan se vandet længere. Og der er fuld af glade albanske turister, for jeg tror ikke, der er andre, der gider komme.

Bjørn: Nina, du kommer til byen Krujë i Albanien?

Nina: Ja, og der fik jeg selvfølgelig først øje på Skanderbegs gamle borg, som vist nok var helt ny. Det var et museum, og de havde ingenting fra deres nationalhelt.

Bjørn: Skanderbeg, som er nationalhelten.

Nina: Ja, de havde kun bøger om ham og sådan nogle ting. Det var nu lige meget. Men der var en kæmpe trappe op til den gamle by, hvor hans borg lå, og det var meget interessant. Gamle huse. Og der var også en tekke, en slags moské. Og jeg ville jo gerne bo deroppe, så jeg gik ind på en café og spurgte, om manden ikke kunne hjælpe mig med at finde et sted at bo. Han havde ikke travlt. Jeg ventede en time, og jeg ventede to, og han havde stadigvæk ikke tid. Men så var der en lille dreng, som sagde, at han kunne godt følge mig derop, fordi så kunne manden godt skaffe mig et værelse deroppe. Okay. Og den der lille dreng kom bag på knallerten, og så kørte vi simpelthen op ad en lang, lang trappe med fuld fart. Jeg kan godt sige dig, det vakte opmærksomhed, også med benene ud til siderne på knallerten op ad en lang trappe. Det bumpede jo en del. Og så kom jeg ind i den gamle by. Og så kom vi hen til en mur. Der var jo mure rundt om husene. Og op ad en trappe og ind ad en dør. Og så var jeg hos en familie - meget, meget sød familie - hvor jeg boede. Og jeg fik datterens seng. Hun var ikke gift og ville måske aldrig blive gift. Hun arbejdede på en skotøjsfabrik. Og der kom en stor skorpion kravlende op ad gulvsprækken. Jeg flyttede fødderne, og så blev den dernede. Og det var morsomt og dejligt at bo der. Og det sjove var jo, at de ville vise mig deres moské. Og det hed en tekke, for de var bektashimuslimer. Og det var en meget speciel gren af islam - jeg tror, de kaldte det den tolvte gren - fordi de bad, når de selv ville. Der var ikke nogen bønnekald, ikke nogen minaret. Og det gjorde de så. De bad, når de selv ville. Det var faktisk ikke ret tit.

Bjørn: Det har de formentlig heller ikke haft lov til og mulighed for under Hoxha, under kommunisten?

Nina: Nej, nej. De havde jo glemt, hvordan de skulle bære sig ad. De vidste ikke, hvad de skulle gøre. Nå, men der kom imamen og forklarede dit og dat, og så gav man ham en lille mønt, og det var så det. Og så havde de et lys, de tændte under et træ hver dag, for det var blevet tændt de sidste jeg ved ikke hvor mange hundrede år lige dér. De havde sådan visse traditioner. Og de der bektashimuslimer måtte også godt drikke spiritus, og de kunne bede, når de selv ville, så det var specielt. Men de var meget, meget flinke mennesker.

Bjørn: Nina, så har det jo været sådan igennem hele dit liv, at den ene rejse har født den næste. Og den her rejse føder jo i hvert fald ideer og drømme om, at du skal ud igen i endnu længere tid - igen alene. Hvorfor Iran?

Nina: Fordi det var så spændende og farligt også. Fordi man havde jo hørt om den her præsterevolution, og folk var bange for muslimer. Og jeg tænkte, "Jamen, det må jeg se, om jeg kan." Og jeg prøvede at spørge mig for, om jeg kunne det. Kunne det lade sig gøre? Ville hotellerne tage imod en kvinde, der kom alene? Det var der ingen, der kunne svare mig på. Det var der ikke. Men jeg fik kontakt med et rejsebureau dernede. Jeg fløj derned, og der havde jeg ikke et køretøj med mig, for det er et kæmpestort land. Det er 37 gange så stort som Danmark. Og det der rejsebureau ville sandelig gerne lave en rejserute til mig på to-tre måneder, og det sagde jeg jo pænt nej tak til, fordi så havde jeg mistet al min frihed. Jeg ville jo være fri hver eneste dag og kunne tage lige hvorhen, jeg ville. Og nu havde jeg også kun faktisk visum til tre uger. Jeg måtte have det fornyet undervejs. Det var heller ikke så nemt, men det lykkedes.

Bjørn: Nina, det er 1999, det her?

Nina: Ja.

Bjørn: Ja. Og hvad er det for nogle historier, du også har hørt? Du havde hørt noget om Albanien da du skulle dertil. Hvad har du hørt om Iran?

Nina: Jamen, der hører man jo de frygteligste ting om de her præster. Folk bliver fængslet og tortureret. Og det gør de jo. Og det gjorde de. Men der var jo en helt masse andet også, fordi alle de her frygtelige muslimer fandtes jo på en måde ikke. Almindelige mennesker var jo supersøde og hjælpsomme og imødekommende, og de var også bange for præsterne. En dag gik jeg på gaden, og jeg havde sådan et lille lommekamera, jeg lige kunne tage op. Det var ikke forbudt at fotografere. Og så tog jeg et billedet, og så sagde de, "Nina, Nina, er du sindssyg? Du fotograferede tre præster." Det var farligt. Det måtte jeg ikke.

Bjørn: Det var ikke lige den vej, du skulle have vendt linsen.

Nina: Nej, nej.

Bjørn: Nina, kan du huske din første dag i Iran?

Nina: Ja, det kan jeg da. Altså, jeg kom med flyvemaskinen til Teheran. Og allerede oppe i flyvemaskinen opdagede jeg noget mærkeligt, fordi kvinderne var ikke tildækkede. De sad med masser af sminke på og striktrøjer. Men så lige i det, den skulle til at lande: Pludselig kom ansigtsservietterne frem, al sminken blev taget af, der kom sorte tørklæder og frakker på helt ned til jorden. Og jeg stod der i min korte kåbe med lilla tørklæde. Helt forkert. Men det måtte jeg så tåle. Og jeg kom ind på hotel, og jeg kan huske, at noget af det første, der skete... Jeg skulle ned og spise i restauranten, og jeg tænkte, "Kan jeg gå ned uden frakke på? Skal jeg have frakke og tørklæde på for at sidde nede i restauranten?" Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle gøre, men jeg tog det så på for en sikkerheds skyld, og det var godt, jeg gjorde det.

Bjørn: Det er sådan noget, der fylder selvfølgelig utroligt meget. Nina, nu har jeg også rejst i Iran også i lang tid, men som mand fylder det formentlig mindre end som kvinde. Du har det hele tiden i baghovedet: Hvad må jeg? Hvad kan jeg?

Nina: Selvfølgelig. Der var turister i flok. Det var ikke så strengt. De var selvfølgelig bevogtede også, men de kunne godt have et lille chiffontørklæde på og en vindjakke. Men når jeg rejste alene, så var der helt andre regler for mig. Så var der samme regler som for en iransk kvinde. Og jeg var da også ude for at blive omringet på et torv af nogle kvindelige betjente, der hev ned i min kappe, og den var endda købt i en butik for islamisk beklædning. Sådan en stor flagermuskappe. Og den gik ned til knæet og over knæet, men det var altså ikke nok. De ville have den helt ned til anklen, og de hev og sled i min kappe. Og folk stimlede sammen, men der var ingen, der hjalp mig. De var bange. Der var ikke nogen, der greb ind, og jeg stod der helt alene. Men så sagde jeg, "What? What? What?" Og med den der mærkelige lyd så forstod de, jeg var udlænding, og så lod de mig gå. Jeg havde også solbriller på, og det var også forbudt.

Bjørn: Jeg kan huske, du engang har fortalt mig en historie om noget med en bænk. At du ikke måtte sætte dig på den?

Nina: Ja, det var skrækkeligt. Det var på busstationen. Og jeg havde jo gået rigtig langt og var træt i benene, og der var en halv time, til bussen gik, og så ville jeg sætte mig på

en bæk. Og ja, som man nu gør: Man stiller sig foran bænken og bøjer sig lidt fremover, stikker enden bagud. Og så mærkede jeg rundt omkring mig ramaskrig hele vejen rundt. Jamen, hvad var nu det? Jo, der sad en mand på den anden ende af bænken. Jeg måtte ikke sidde på samme bæk, som der sad en mand. Skrækkeligt! Jeg kunne blive arresteret, kørt på politistationen for det. Så jeg måtte jo trække enden til mig og rette benene ud og lade, som om jeg overhovedet ikke havde tænkt mig at sidde på den bæk.

Bjørn: "Jeg skulle bare lige lave en benstrækker."

Nina: Jeg ved ikke, men altså, sådan var det.

Bjørn: Nina, hvad sagde iranerne, da du kom? Hvad sagde de til, at du kom og besøgte deres land?

Nina: Jamen, de var vældig glade for det. De sagde faktisk velkommen, og jeg kom ind i så mange familier. De var så søde. Det var fantastisk. Og de var så trætte af de præster. De havde sådan et tegn. De tegnede en cirkel over hovedet, og så tog de fat i den, og så smed de den langt væk. Og det betød "Til helvede med de præster!" De var så trætte af dem.

Bjørn: Men Nina, du skriver i - altså, vi har dine bøger liggende foran os her - i "Alene i Iran" skriver du, at de her fordomme hurtigt blev bragt til skamme af alle de mennesker, du møder. Og hvordan møder du de her mennesker?

Nina: Det var jeg også nødt til at gøre tilfældigt. Fordi var jeg hos én familie... Og det var på den måde, og det var kun mænd, der kunne invitere hjem. Og en første gang en mand spurgte, om jeg ville med ham hjem, så sagde jeg selvfølgelig nej. Og så opdagede jeg, at det var en fadæse. Jeg skulle sige ja, for en mand boede aldrig alene. Han boede sammen med sin mor og sin søster, sin kone og så videre. Han kunne ikke bo alene. Så kunne han ikke få mad eller noget som helst. Så jeg lod mig invitere hjem og kom hjem til de dejligste familier. Og så sad jeg der på stuegulvet i skrædderstilling sammen med kone og datter og så videre. Og ofte var der en datter, der havde lært engelsk i skolen eller bare en lille smule. For engelsklærerne kunne som regel ikke selv sproget, men havde læst lidt eller set lidt fjernsyn og sådan noget. Og det var jo vældig

godt. Og det krævede selvfølgelig også tålmodighed, for jeg kunne ikke forstå, hvad de sagde. Men efterhånden forstod jeg, hvad de snakkede om. Selvom jeg ikke forstod, hvad de sagde, så forstod jeg, hvad de talte om. Så var der allerede mere interessant.

Bjørn: Hvad sagde de om deres eget land?

Nina: Åh, de var så trætte af de præster. De sagde, "Det holder ikke. Det holder højst to år." Men det holdt jo længe, fordi præsterne havde magten. De brugte vold og militærmagt til at beholde deres styre.

Bjørn: Ja, du siger, det holdt længere - det holder stadigvæk.

Nina: Det holder stadigvæk, ja. Iranerne tror, at nu kan det snart ikke holde længere, men det ved jeg ikke, om de har ret i. Det kan jeg ikke sige.

Bjørn: Nina, jeg har givet dig lidt den samme lektie for som med Albanien: At vi skulle dykke ned i nogle historier. Det er jo så lange rejser og så mange historier, så vi skal vælge nogle. Vi skal vælge nogle af de historier, de møder med mennesker, som står stærkest. Og en af dem, du sagde, du rigtig gerne ville tale om, det var en hjemkomstfest eller fejring for nogle, der har været på pilgrimsfærd i Mekka.

Nina: Ja, det var en mand, der havde været på pilgrimsfærd i Mekka. Og så inviterede familien mig med til hjemkomstfest. Og den blev holdt helt traditionelt. Det var en velhavende familie. De havde købt fire får, og de to blev slagtet lige på gaden, da han ankom fra lufthavnen med bussen. Og det er på den måde, at halspulsåren bliver skåret over, og så forbløder de. Så der lå hvide får og blod ud over gaden og så videre. Og så bliver der båret bakker frem til ham med mad og drikke. Og så kom vi også ind i huset, og der var helt fuld af gæster, helt fuld af gæster. Og da der var mænd og kvinder sammen, så var vi nødt til allesammen at være fuldt tildækket med lange frakker og tørklæder på. Men så skulle vi til at spise, og så blev vi delt. Og da vi var for mange til at være i det samme hus, så blev mænd og kvinder delt. Jeg kom over sammen med kvinderne. Og lige så snart de var ovre i nabohuset, så røg tørklæder og frakker af lige med det samme, og så kom sminkekasserne frem, og så sminkede de sig og havde det morsomt og tog håret ned. Det skulle hænge løst. Og ej, hvor havde vi det sjovt. Og så kiggede de på mig og sagde, "Nina, hvorfor har du kun sort tøj?" Jamen altså, det er jo mest prak-

tisk." "Nå," sagde de. Og så ville de låne mig noget tøj, og så gik de ud og hentede... Ja, hvad kom de med? Et par stramme cowboybukser og en Mickey Mouse t-shirt. Og det passede lige på en prik. De er så gode til at se gennem tøjet, hvordan man i virkeligheden ser ud. Det er ikke bare mændene, der er det. Det er sandelig også kvinderne.

Bjørn: Og hvad... Sådan en mand kommer hjem fra Mekka, og der er ikke nogen, der undrer sig over, hvad du så laver dér, eller hvordan du er havnet dér?

Nina: Nej, de er gæstfri. Det bare en gæst, der er kommet forbi fra Danmark eller er sendt af tante et-eller-andet.

Bjørn: Så der er åbne døre?

Nina: Ja, de var så søde, og det var en fest, der varede tre dage, så det krævede lidt tålmodighed. De andre familiemedlemmer sad der hele dagen, men jeg kunne gå i byen og opleve noget og så bare kom tilbage. Efter tre dage havde de ondt i knæene af at sidde i skrædderstilling så længe, og de kedede sig. De var glade for at komme hjem. De kom hurtigt ud ad døren, da festen sluttede.

Bjørn: Nina, hvor er det fantastisk! Du rejser rundt i det her land, hvor mange af fordommene er, at der er nogen, der skal holde øje med én, og der er en masse ting, man ikke må. Og så mange af de historier, du også fortæller om i din bog, det er jo faktisk fest og glade dage. For eksempel den næste historie, vi skal tage fat i: Det her bryllup hos Qashqai-nomaderne, hvor du pludselig havner til et bryllup. Fortæl om det.

Nina: Jamen, der var jeg jo hos en familie i Teheran. Så skulle de ud på landet til deres sommerresidens, og så kom jeg med. Og så fortalte de mig, at der var nogle Qashqai-nomader, der var kommet på besøg lidt ude i ørkenen. Og så sagde jeg, "Dem vil jeg gerne se." Jamen, det kunne vi da godt. Så kørte de mig derud til dem. Og så var det så heldigt, der netop var bryllup den dag. Og jeg var jo altid æresgæst. Jeg skulle holde deres gevær og blive fotograferet sammen med dem og så videre. Men så var det sådan, at der blev kogt mad i nogle kæmpestore kedler, og det er altid sådan, så det er kvinderne, der snitter og ordner, og så rører mændene i gryderne og passer maden og fodrer ilden nedenunder. Og det tager jo lang tid. Det er et stort arbejde. Men så var der også et lille orkester, der spillede, og en tromme. Bum, bum, bum. Og så dansede kvin-

derne i en kæmpe stor kæde. Og de havde ikke så meget tørklæde på. Det var meget let, hvad de havde på, sådan lidt chiffon hist og pist, og deres dragter skulle gerne være i så mange forskellige farver som muligt. Det var ikke noget med, at de skulle passe sammen. Rød bluse til rød nederdel. Nej, de skulle have så mange forskellige farver på som muligt. Og så dansede de og havde det sjovt. Og det er sådan noget, de kan derude i ørkenen, hvor der ikke er noget politi, for ellers var de blevet arresteret alle sammen og kørt på politistation. Det er forbudt at danse.

Bjørn: Nina, du rejser jo rundt alene, men så også i perioder med andre. Jeg husker, at du rejser med en ung mand, der hedder Shahin. Hvordan møder du ham?

Nina: Ja, jeg tror faktisk, jeg har mødt ham i basaren i Kermanshah.

Bjørn: Som er den kurdiske, den vestlige del af Iran.

Nina: Ja. Og han havde sådan vestligt tøj på, på en måde. Han havde blot cowboytøj på og cowboyjakke også. Og det var selvfølgelig, fordi det syntes han om. Han har ikke behøvet det. Der var også mange, der gik i kurdisk tøj, sådan nogle store posebukser og stramme jakker. Men ham blev jeg i hvert fald hurtigt gode venner med og kom med hjem til hans familie. Og det var en meget liberal familie. Moren var religiøs, de andre var det overhovedet ikke. De troede ikke på noget som helst. Der findes jo også kristne, men det var ikke dem. Og for eksempel så en dag sagde jeg, "Nu vil jeg lave mad," og så gik jeg ned i basaren og købte noget kød. Og så sagde jeg, "Vi laver brændende kærlighed. Det er kartoffelmos og sådan lidt kød oven på." Det er meget nemt. Og det gjorde jeg så. Og så blev det ligesom en lille fest. Så kom hans onkler også. De havde jo en flaske vodka, og det drak vi lidt af. Og så danser man. Trommer og danser og synger. Ikke vildt og voldsomt, men sådan lidt på familiebasis.

Bjørn: Hvordan var det så at komme til Kurdistan?

Nina: Altså, det var en stor befrielse, vil jeg sige, for der var folk ikke så stramme og ikke så religiøse og meget mere glade for at feste og danse. Og de danser jo kædedans. Så det er ligesom ikke så personligt, som hvis man skulle danse med en fremmed mand. Så det er meget, meget hyggeligt at danse kædedans. Og vi rejste jo rundt der i Kurdistan. Vi kom også til Mahabad, der hvor kurderne engang lavede deres første par-

lament efter Anden Verdenskrig, '46. Men året efter blev det rendt over ende af den iranske hær - det var jo så shahens på det tidspunkt - og de hang deres ledere og skød tilhængerne. Og det mærkelige var, at netop det gamle parlament - de mure - var de ved at rive ned, da jeg kom. Der var ingen veneration for historien, når det var kurdernes historie. Væk med hele skidtet.

Nå, men jeg var der hos en familie, og da jeg kom ind hos dem og havde siddet lidt, så lagde mærke til, at de havde meget fint kurdisk tøj på, og det beundrede jeg jo. Og så trak kvinderne mig med ind i soveværelset, og så lånte de mig en lang kurdisk kjole, rød, og de tog også selv deres fineste kjoler på. Og så fik jeg også sådan et langt bælte om hofterne. Det var af uldent stof og fire meter langt. Og jeg fik sådan et chiffontørklæde om skuldrene. Et kæmpestort et. Det var nok fire meter langt, og det blev bundet bagpå, så snipperne hang nede. Og de der kurdiske kjoler har sådan nogle lange ærmersnipper ligesom i middelalderen her. Sådan nogle lange ærmer. Vi sminkede os også og slog håret ud og børstede håret og sådan noget. Vi havde det rigtig sjovt. Så bankede mændene på døren: "Hvad laver I? Kommer I ikke snart ud?" Jamen, så kom vi ud så fine, som vi var. Der var kone og to døtre også. Og så trak de gardinerne for alle vinduerne, nogle meget tykke, tunge fløjlsgardiner, og lukkede vinduerne og trak for. Og så satte de et bånd på med kurdisk dansemusik. Og så dansede vi. Så dansede vi gennem hele huset. Det er jo kædedans, så man bevæger sig rundt og rundt. Så det var sjovt.

Bjørn: Så der er mulighed alle steder.

Nina: Ja, og kurderne er så glade for at danse. Det er ligesom en del af deres identitet, at de danser kædedans og har selvfølgelig også deres egne sange.

Bjørn: Nina, du observerer sådan et sørgeoptog for Imam Hussein. Fortæl om det.

Nina: Ja, mon ikke! Lige pludselig var hele landet på den anden ende. Det var ikke bare et sørgeoptog. Det var to måneder, der skulle sørges over en gammel imam, der var død for 1300 år siden. Og bagefter skulle der sørges over endnu flere.

Bjørn: Altså, den mest hellige mand i shiaislam

Nina: Ja, det er det nemlig. Og der blev lavet sådan et kæmpe optog i alle byer igennem gaderne, og det var sådan, så mændene skulle piske sig selv med kæder. Så tog de ét skridt frem og så ét slag på ryggen med kæden sådan over skulderen. Så ét skridt til og så ét slag til med piskan. Og det var sådan nogle metalkæder, de piskede sig selv med, så de blev lidt slidte efterhånden. Men de slog ikke så hårdt. Og kvinderne kunne bare stå og klappe sig selv. Men det var sådan, at kvinderne stod inde langs fortovene. Og det var nemlig den dag i hele året, hvor kvinder kunne glo på mænd. Mændene havde travlt med at piske sig ude på gaden, og kvinderne stod og kiggede inde langs med fortovene.

Bjørn: Men kender du historien om, hvorfor de skal på den måde torturere sig selv?

Nina: Det er en måde at sørge på. Man slår sig selv, når man sørger. De sørger. Og så var der også sådan nogle kæmpestore stativer, geværer, som de skulle... Og det var sådan en slags leg, eller hvad skal man sige. Så skulle én mand bære det, så længe han kunne - den varede måske 200 kilo - indtil han segnede. Det var sådan en slags tortur, for der var lavet en torn lige midt på, så han kunne holde hovedet skævt og få den dér torn lige ned i skulderen. Det hørte så med. Men så havde de også lavet sådan nogle kister, sådan nogle papkister, hvor fødderne stak ud den ene ende. Det var lige ved at være lidt sjovt, ikke. Der var lige ved at være gået lidt karneval i det også. Og kulørte flag. Og drengene var også med små kædepiske, og jeg så endda også en lille pige, der fik lov at være med sammen med sin far. Og det var, fordi faren var flink, ikke, fordi det var sjovt at være med. Så der var gået lidt karneval i det.

Bjørn: Okay, så der er en stærk historie og kultur og tradition og så alligevel en folkefest.

Nina: Ja. Og så var der de der højtalerovogne. For hver 50 meter var der en højtalerovogn, der spillede en meget, meget lang sørgesang med over hundrede vers. Og der var hulk og gråd på også. Det var meningen, man skulle græde over den der imam. Man måtte altså ikke smile. Det var meget mærkeligt. Og så var der også nogle, der delte ting ud, fordi de havde oplevet et mirakel. Hvis de havde bedt om et eller andet, "Gid min kone må blive rask, og hvis hun bliver rask, så vil jeg dele saftvand ud til de fattige ved næste års sørgeoptog." Sådan nogle var der også, som delte mad eller saftvand ud. Og rige mennesker delte også mad ud, fordi man stod jo der i timevis og

blev lidt sulten også. Og så nede i basaren - og det er sådan lidt nede i kælderens og lidt skummelt - der så jeg noget meget mærkeligt. Og der var ellers ingen kvinder, fordi der blev man ret meget mast af alle de mænd, der var. Så pludselig var der en cirkel af unge mænd, sådan ti-tolv stykker, der piskede sig selv og trommede. Og det blev mere og mere hidsigt. De fór rundt hurtigere og hurtigere og piskede sig selv hårdere og hårdere. Det var sådan meget sexet på en eller anden måde. Det var ved at gå helt op i en spids.

Bjørn: Det var sådan en ekstase?

Nina: Ja, ja, det var meget mærkeligt. Meget mærkeligt. Mænd, der ikke havde fuldskæg, de kunne ikke være på gaden i de dage. De måtte blive hjemme. For man skulle jo helst have fuldskæg.

Bjørn: Nina, fortæl om dine besøg i Isfahan og/eller Shiraz. Jeg tænker på nogle af de der berømte iranske islamiske byer, som er så uendeligt smukke.

Nina: Ja, der må man sige, at deres religiøse bygninger og deres basarer, deres kongeslotte er meget, meget smukke, fordi de har formået at brænde en blå farve på kaklerne. Den der turkisblå farve er så sindssygt smuk. Og så den der intrigante kalligrafi, de laver. Og mønstre. Ifølge deres religion må de ikke afbillede mennesker, så de er så vanvittigt dygtige til at lave mønstre og blomstermønstre, og alligevel afbilleder de jo mennesker. Det gør de på deres tæpper, for eksempel, hvor der kan være jagtscener eller kærlighedsscener, hvad som helst. Men altså, ja, der var jeg i Isfahan inde i basaren at købe et meget, meget smukt tæppe, som jeg fik med hjem.

Bjørn: De fortæller deres families historie gennem tæpperne, ikke? Og kvinderne kan fortælle sorg og kærlighed og så videre igennem dem.

Nina: Jo, det kommer an på... De har nogle tæpper med billeder på, men jeg købte nu bare et af de almindelige med mønstre på. Men jeg havde en veninde fra den familie, vi boede i, og jeg tog hende med ind på det allerflotteste hotel, som havde en meget stor have. Også vidunderlig! Simpelthen en paradishave. Og jeg tog hende med ind. Jeg tænkte, "Vi kan drikke en kop te. Det har jeg da råd til." Og hun var i den grad benøvet. Hun turde næsten ikke trække vejret, fordi vi sad der på havemøblerne. Og vi spiste også en is. Og til sidst, da vi skulle ud, så betalte jeg otte dollar eller sådan noget. Så er

hun helt i svime, fordi det var da meget mere, end det var værd. Det er jo slet ikke det, en kop te og en is koster, vel? For mig betød det ikke noget. Men så var vi også henne... Der var en gammel bro over floden, og nede under broen var der sådan en rum, hvor man kunne sidde og ryge vandpibe. Og jeg tænkte, at det skal vi prøve. Og vi gik derhen. Så fordi vi var kvinder, så blev vi læsset ind i et rum for os selv, så vi sad helt alene. Ah, nå, ja, ja. Vi kunne jo snakke sammen, og vi kunne kigge ud over vandet. Og jeg ved ikke... Måske er der mindre vand nu. Nu er der længere ud til floden, men dengang gik vandet helt ind til bredden, hvor broen startede. Så det var vidunderligt at sidde der og kigge ud over vandet og ryge vandpibe og have en stille stund.

Bjørn: Nina, du skriver i din bog, at der er sådan en skygge efter dig. Næsten ligegyldigt hvor du er i Iran, så er der en skygge, som forfølger dig, og som du så til sidst møder.

Nina: Ja, det gør jeg. Og han indrømmer, at han fulgte mig hele vejen på lidt afstand. Og det var fra rejsebureauet. Og det havde han pligt til. Altså, alle der arbejder på et hospital eller en busstation eller et rejsebureau, de skal rapportere til det hemmelige politi. De skal hver uge, og er der ikke noget, så må de finde på noget. Og han havde som opgave at følge mig. Og det var ikke nemt. Jeg tror, jeg smuttede fra ham mange gange. Men hver gang jeg kom til en busstation og købte en billet, så skulle jeg vise pas. Og jeg kunne ikke komme nogen steder uden at vise pas, bare jeg ville tage med bussen. Så der fangede han mig så igen. Men én gang snød jeg ham alligevel, for jeg havde købt billet til en by, og så kom der en meget flink mand og sagde, "Hvor skal du hen?" Jeg kunne jo ikke læse den arabiske skrift. Og så så han, at jeg havde købt forkert billet. Så løb han lige hen og byttede den, inden bussen kørte. Så der tror jeg, jeg snød ham.

Bjørn: Der mistede du skyggen.

Nina: Der mistede jeg min skygge. Men den kom igen, fordi næste gang jeg købte billet, så var han der igen.

Bjørn: Nina, inden vi trykkede play, havde jeg spurgt dig, hvor vi skulle slutte vores samtale, og du sagde, at vi kan slutte den på et hustag?

Nina: Ja, det tror jeg. Oppe i Kurdistan hos mine venner der.

Bjørn: Fortæl, hvem de er, de folk.

Nina: Jamen, det var jo Shahins familie. Jeg rejste jo rundt med ham et par måneder dér. Og det var simpelthen hans familie, vi besøgte alle mulige steder, og der boede nogle deroppe også, tæt på grænsen til Irak, og de vævede også tæpper. Og der var så varmt, så frygtelig varmt. Det var jo blevet sommer. Jeg blev ved med at tro, det var forår, men det var jo blevet sommer. Tiden gik, og jeg havde nok være der næsten tre måneder på det tidspunkt. Og så om aftenen sov vi simpelthen oppe på taget. Det gjorde man. Der var for varmt at være inde i husene, så man sov oppe på tagene. Det var flade tage. Og der lå jeg så sammen med hele familien. Og der var jo ikke noget pjat. Altså, jeg havde bare arme og ikke noget tørklæde på. Sådan havde vi det alle sammen. De var simpelthen helt naturlige mennesker. Og så lå jeg der, og mørket var så blødt, og himmelen var så klar og fuld af stjerner. Og det var også fuldmåne. Totalt vidunderligt. Og sådan et sted mærker man freden så meget. Den sænkede sig, og der var fredfyldt og dejlig, og jeg var lykkelig.

Bjørn: Det var lykke.

Den Yderste Grænse er produceret af Kontoret Juhl og Brunse for Vores Tid og Radio LOUD med Bjørn van Overeem som sikker kaptajn bag lyden. En særlig tak til Dimitrios, TV2 og Danmarks Radio. Find serien på www.vorestid.dk eller dér, hvor du normalt finder dine podcasts.